

[Dr. Marc Cosyns](#)
Column- Artsenkrant

05/09/16

TOOTS als laatste toets in de ouderenzorg?

Een prachtfoto van Toots door fotograaf Joost van den Broek stond op de voorpagina van De Standaard 23 augustus 2016 naast: **'Rek leven niet nodeloos'** - nood aan andere aanpak ouderenzorg- .Het artikel vertolkte een reactie van experts op een aanklachtbrief van een jonge ex-verpleegkundige uit een zorghotel. Zij klaagde de schrijnend onvoldoende personeelsbezetting in de ouderenzorg aan. Hebben 'leven rekken' en 'tijd voor goede zorg' met mekaar iets te maken, zijn zij geen voorwerp van een verschillend debat, zoals Toots ook niets om handen heeft met levensrekking? Een provocatie van dS, een voorbeeld van slechte smaak of een ondoordachte redactionele fout? Ik schreef een vriendelijk briefje naar de

ombudsman van de krant, maar ik bleek vergeten dat hij onlangs afscheid had genomen van al zijn lezers en hen had bedankt voor hun klachten...

Toots glundert op de foto met zijn ogen in that little space between a smile and a tear waar hij zich het best voelde. Vierennegentig is hij geworden en overleden in zijn slaap. Is het u al opgevallen dat we sinds de euthanasiewetgeving altijd een melding krijgen over de manier van overlijden? 'Hij was opgenomen in het ziekenhuis omdat hij een tijd geleden was gevallen en zijn schouder had gebroken. Zijn vrouw Huguette en zijn entourage waren al aan het uitkijken naar een instelling voor zijn revalidatie', lees ik verder in de extra bijlage. Toots is twee jaar geleden opgehouden met avondvullende openbare optredens maar zijn mondharmonica hield hij nog altijd bij de hand, verweven en versmolten als zijn trouwring. In La hulpe/Terhulpen, waar hij de laatste twintig jaar woonde en zijn laatste rustplaats krijgt, vindt op 9, 10 en 11 september het tweede Tootsfestival plaats. Tijdens een persconferentie voor zijn verjaardag en als aankondiging van het festival, blies Toots nog enkele riedels voor zijn publiek. Dit jaar wil ik er zeker naar toe, als postuum afscheid, zonder mij druk te maken over de merchandising die zal volgen op zijn overlijden noch over zijn vroegere reclamesessies waar hij wat 'morsig' mee omsprong zoals hijzelf toegeeft in een aantal interviews. Zijn merk van astmapuffer heb ik nooit extra méér voorgeschreven en voor old-spice original aftershave voelde ik me nog te jong...

Toots was goed omringd door zijn vrouw, zijn zeven jaar jongere zus Mariette, haar kinderen en dichte vrienden en muzikanten zoals Philip Catherine, een van mijn gitaaridolen. Hij wou thuis sterven in La Hulpe en goed behandeld en verzorgd worden in het ziekenhuis als het nodig was, voor nog wat extra rekbare tijd, why not?

Ik lees deze verzuchtingen ook in het Utopia van Thomas More, waarover ik 500 jaar na de eerste druk een boekje schrijf¹. In Utopia draagt de jongere generatie zorg voor de ouderen, in familieverband. Wanneer zorg geven aan familieleden te veel in aantal wordt in een bepaalde familie neemt een andere familie met weinig zorgbehoeftigen die zorg graag over. Die switch tussen families komt ook aan bod in andere aspecten van het sociale leven, zoals kinderopvang, onderwijs en werkgelegenheid en wordt beschouwd als een natuurlijke behoefte. Ouderen die ziek zijn daarentegen verzorgt men in openbare hospitalen. Daar krijgen ze alles om mogelijks te kunnen genezen maar is men vooral liefdevol en toegewijd zodat 'a sick person would not rather be nursed there than at home'² Is residentiële ouderenzorg een utopie³ of moeten we toch terug naar de mantelzorg als 'natuurlijk behoefte' zoals de 38-jarige gerontologe Andrea Maier het verwoordde in 'Zomergasten'⁴. Toen de interviewer vroeg of zij als 80 jarige nu zou willen opgenomen worden in een verpleeghuis, wetende dat verpleeghuizen onder vuur liggen door gebrek aan zorg, antwoordde ze na lang aarzelen en wat gegeneerd lachend: 'Als het moet, ja, maar ik zou opteren voor verschillende woonvormen die 'samenleven met en tussen' mogelijk maken, met behoud van individuele vrijheid. 'Maar dat bestaat nu niet in Nederland', repliceerde de interviewer op haar antwoord. In België wel, overtuig ik mijn vrouw, historica, die geboeid, bijna met open mond luistert naar die gerontologe. 'Kleinschalig en experimenteel gesubsidieerd', voeg ik er eerlijkheidshalve aan toe en ik verwijst naar de Wingerd/Dijleland⁵

Als Maier 80 is zullen we ouderdom als ziekte preventief kunnen voorkomen, onthoud mijn vrouw uit haar pleidooi, maar ze gelooft haar niet. 'En toch zal het zo zijn' zeg ik als overtuigd wetenschapper,' maar zolang het nu niet mogelijk is zal Toots de toets blijven van mijn inzet , samen met vele andere zorgverleners, om goede ouderenzorg thuis én in het woonzorgcentrum mogelijk te maken.

1 MORE - Eutopia in de wereld later. Marc Cosyns - Uitgeverij Vrijdag. Verschijnt eind november - www.uitgeverijvrijdag.be

2 UTOPIA . Thomas More, translated by Dominic Baker-Smith - Penguin Books

3 <http://www.artsenkrant.com/actueel/woonzorgcentra-opnieuw-in-mediastorm/article-normal-20243.html>

4 <http://www.vpro.nl/zomergasten/kijk/afleveringen/2016/Andrea-Maier.html>

5 <http://www.wingerd.info>

I feel best in that little space between a smile and a tear